

Päätös
27.6.2006

KAI-2006-L-76-254

- ASIA** Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä ja heikentämistä koskeva luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukainen poikkeamislupa
- HAKIJA** Talvivaara Projekti Oy
Salmelantie 6
88600 Sotkamo
- ASIAN KÄSITTELY** Hakemuksen vireille tulo 31.3.2006
Hakemuksen täydennykset 6.6.2006 ja 21.6.2006
- HAKEMUS** Talvivaara Projekti Oy hakee lupaa poiketa luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin mukaisesta heikentämis- ja hävittämiskiellosta, joka koskee luontodirektiivin liitteen IV (a) tarkoittamien eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Hakemus kohdistuu rakennettavan Talvivaaran kaivosalueen alle jäävien liito-oravan elinpiirin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. Poikkeamislupaa haetaan 6 erillisen liito-oravien esiintymisalueen heikentämiseen tai hävittämiseen.
- Kainuun ympäristökeskus on pyytänyt 16.5.2006 hakijaa täydentämään hakemusta erityisesti siitä syystä, ettei liito-oravien esiintymien osalta hakemuksessa oltu esitetty tarkasti LsL 49 §:n tarkoittamia lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Hävittämis- tai heikentämislupaa haettiin esiintymälle, jonka on katsottava tarkoittavan lähinnä liito-oravan elinpiiriä.
- Hakija on toimittanut ympäristökeskukselle hakemuksen täydennyksen 6.6.2006, jossa se katsoo, ettei esiintymien 1-5 osalta ole tarvetta lisäselvityksille. Esiintymien 1 ja 2 osalta on toimitettu mahdollisten lisääntymis- tai levähdyspaikkojen (puut) sijainti kartoilla. Muiden esiintymien osalta hakija katsoo, että erityisesti kohteilla 3,4, ja 5 on löydetty runsaasti liito-oravan jätöksiä. Esiintymät ovat pienialaisia ja ne on pystytty tarkkaan rajaamaan maastokäyntien ja ilmakuvien perusteella. Esiintymiltä on kulkuyhteyksiä muille alueille, mutta kulkuyhteydet ovat heikentyneet metsätalouden vuoksi, joten on epätodennäköistä, että liito-oravat olisivat tilapäisesti oleskelleet alueilla. Tästä syystä voidaan luotettavasti arvioida, että alueet ovat liito-oravan pysyvästi käyttämiä. Esiintymät sijoittuvat keskelle rakennettavia alueita, joten niiden alueella suoritetaan laajoja puuston poistoja toiminnan käynnistyttyä. Sen vuoksi yksittäisten puiden säästäminen ei ole mahdollista, eikä sillä olisi merkitystä liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan säilymiselle. Esiintymän 6 osalta kaivoshankkeen vaikutukset tulevat kohdistumaan kapeahkolle rantakaistalle, mikä voi sekundäärisesti heikentää lii-

to-oravan lisääntymis- tai levähdysalueita lähinnä Kolmisoppijärven säännöstelyn seurauksena.

Hankkeen tausta

Poikkeamislupaa haetaan Talvivaaran kaivoksen rakentamiseksi, jonka tarkoituksena on hyödyntää Sotkamon kunnan alueen mustaliuskepohjaisia yli 300 Mt malmia sisältäviä monimetalliesiintymiä. Esiintymät ovat kokonaisuudessaan Sotkamon kunnan alueella, mutta osa toiminta-alueesta sijoittuu Kajaanin kaupungin alueelle. Talvivaara Projekti Oy on hakenut alueelle laajennettua kaivospiiriä, jonka koko on noin 60 neliökilometriä.

Hankkeessa perustetaan kaksi avolouhosta, Kuusilampi ja Kolmisoppi. Kuusilammen louhoksen pituus on noin 2,4 km ja leveys 400-900 metriä. kolmisopen louhoksen pituus tulee olemaan noin 1,8 km ja leveys 400-700 metriä. Hankkeessa rakennetaan lisäksi tuotantolaitos, tuotantoa palvelevat muut toiminnot kuten tulotie, läjitysalueet, sähkölinja, vedenottamo jne.

Hankkeessa louhittavan malmin metallit irrotetaan kivistä liuottamalla biologisesti bioliuotuskasoissa. Metallien talteenotto toteutetaan rikkivedyllä sulfidisaostuksena.

Hankkeen lopputuloksena syntyy nikkeliä, sinkkiä, kuparia sekä kobolttia sisältäviä metallirikasteita. Tuotettavien rikasteiden ja metallisulfidien kokonaismäärä on noin 230 000 t vuodessa, joka kuljetetaan jatkojalostukseen mm. Harjavaltaan ja Kokkolaan.

Alueen liito-oravaesiintymät

Talvivaara Projekti Oy on teettänyt tulevalle kaivosalueella liito-oravakartoituksia alkukesällä 2004, minkä tuloksia on käytetty kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa. Esiintymäalueet on rajattu kartoille. Kainuun ympäristökeskus on yhteysviranomaisena antanut ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta lausunnon 30.12.2005. Selvityksiä on täydennetty toukuussa 2006 yhteysviranomaisen arviointiselostuksesta annetun lausunnon mukaisesti. Täydennykset perustuvat 26.4.2006 päivättyyn luontoselvitysohjelmaan. Hakija katsoo, ettei lisäselvitysten tuloksilla ole vaikutusta käsiteltävänä olevaan poikkeamislupahakemukseen, eikä hanke tule hävittämään tai heikentämään löydettyjä uusia esiintymiä

Selvityksissä esille tulleista kuudelle liito-oravan esiintymisalueelle tulee hakemuksen mukaan kohdistumaan sellaisia toimenpiteitä, jotka hävittävät tai heikentävät liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Esiintymillä on havaittu runsaasti liito-oravien ulosteita. Vain kahdella esiintymällä (1 ja 2) on pystytty tarkemmin paikantamaan liito-oravan mahdollinen lisääntymis- tai levähdyspaikka.

Kainuun ympäristökeskus (ylitarkastaja Jouko Saastamoinen) on poikkeamisluvan käsittelyn yhteydessä tarkastanut hakemuksen mukaiset esiintymät 8.-19.6.2006 välisenä aikana. Esiintymä numero 1 on maanomistajan ilmoituksen mukaan hakattu vuonna 2004. Esiintymälle liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikaksi paikannettua kaksi järeää haapaa oli siinä yhteydessä kaadettu. Toisen kannon juurella sammalikossa oli edelleen havaittavissa liito-oravan ulosteita. Esiintymä voidaan katsoa kokonaan hävitetyksi. Esiintymän viereisessä varttu-

neessa kuusikossa ei havaittu merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Esiintymä numero 2:lla oli niin ikään havaittu ja paikannettu liito-oravan mahdollinen lisääntymis- tai levähdyspaikka järeään haapaan. Tällä esiintymällä oli vuoden 2004 selvitysten jälkeen kaadettu kyseinen haapa. Myös tämän kannon juurella sammalikossa oli edelleen havaittavissa liito-oravan ulosteita. Tämänkin esiintymän osalta voidaan todeta, että liito-oravan mahdollinen lisääntymis- tai levähdyspaikka on hävitetty puun kaatamisen seurauksena. Tarkastuksen yhteydessä ei esiintymällä ollut enää merkkejä liito-oravan esiintymisestä.

Maastotarkastuksen yhteydessä löydettiin vanhasta linnunpöntöstä mahdollinen liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka Latomäen esiintymien 4 ja 5 välisestä maastosta. Pesä oli rakennettu pönttöön vuoden 2006 pöntön tyhjennyksen jälkeen. Pöntön välittömässä läheisyydessä oli vuonna 2005 havaittu liito-orava toisessa vanhassa linnun pöntössä. Paikkaa voidaan pitää liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkana. Asiasta ilmoitettiin hakijalle 21.6.2006 ja pyydettiin tältä osin täydentämään hakemusta.

Hävittämis- ja heikentämiskiellosta poikkeamisen perustelut

1) Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Kolmisoppi – Talvivaara- mustaliuskevyöhyke on tunnettu jo 1900-luvun alkupuolelta saakka, mutta Kuusilammen ja Kolmisopen Ni – Cu – Co – Zn – S – esiintymät paikannettiin vasta Geologian tutkimuskeskuksen toimesta vuonna 1977 käynnistämässä tutkimuksissa.

Outokumpu Oyj on selvittänyt esiintymien hyödyntämistä 1980-luvun alusta lähtien. 1990-luvun selvitykset perustuivat autoklaaviliuotukseen sen jälkeen, kun oltiin todettu, ettei malmityyppi sovellu esimerkiksi pelkkään vaahdotusrikastukseen. Autoklaaviliuotuksen todettiin koetuotannossa soveltuvan hyvin kyseiselle malmityypille ja hankkeen toteuttamisen olevan kannattavaa. Hanke päätettiin jättää kuitenkin toteuttamatta mm. suurten investointikustannusten vuoksi.

Löytääkseen Talvivaaran malmille taloudellisesti kannattavan vaihtoehtoisen rikastusmenetelmän, Outokumpu Oyj tutki aktiivisesti myös bioliuotusteknologiaa jo 1980- ja 1990-luvuilla. Erityisesti havaittiin, että suuren sulfidipitoisuutensa vuoksi Talvivaaran malmi soveltuu hyvin bioliuotukseen.

Bioliuotus on mikrobiologinen liuotusprosessi, joka perustuu sulfidien hapettumiseen ja metallien liukenemiseen mikrobitoiminnan seurauksena. Sen on todettu olevan kustannustehokas tapa rikastaa alhaisen pitoisuuksien malmeja. Bioliuotuksen koetoiminnan tulokset osoittavat, että se on huomattavasti kustannus- ja energiatehokkaampaa vaihtoehtoiseen autoklaaviliuotukseen verrattuna. Bioliuotuksessa liuotettavan malmivarannon määrä on noin kaksinkertainen suhteessa autoklaaviliuotukseen, jolloin tuotantoa voidaan kasvattaa. Menetelmän merkittävänä etuna on toisin sanoen esiintymän parempi hyötykäyttöaste.

Kolmantena päävaihtoehtona hankkeessa alustavasti selvitettiin ns. VAT-liotusta. Se on eräs sovellus bioliuotuksesta. VAT-liuotus ei selvitystyöstä huolimatta ole nykymuodossaan osoittautunut teknis-taloudellisesti käyttökelpoiseksi prosessivaihtoehdoksi.

Talvivaara Projekti on päättynyt valitsemaan malmin rikastusmenetelmäksi biokasaliuotuksen. Muuta tyydyttävää ratkaisua ei siten ole siinä tarkoituksessa kuin luontodirektiivin 16 artiklassa säädetään.

2) Suotuisa suojelun taso ja kaivoshankkeen vaikutus liito-oravaan

Luontodirektiivissä lajin suotuisalla suojelun tasolla tarkoitetaan eri tekijöiden yhteisvaikutusta, joka voi vaikuttaa lajin kantojen levinneisyyteen ja lukuisuuteen pitkällä aikavälillä jäsenvaltioiden sillä Euroopassa olevalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan. Suojelun taso katsotaan suotuisaksi, kun kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana, kun lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienentyä enakoitavissa olevassa tulevaisuudessa, ja kun lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö.

Ilpo K. Hanski on selvittänyt liito-oravakannan kokoa Suomessa. Maaliskuussa 2006 ilmestyneen raportin mukaan Kainuussa on noin 3 200 naarasyksilöä. Naaraiden lukumäärä on keskimäärin 0,2 yksilöä neliökilometrillä. Raportista ilmenee, että kaivosalueen välittömässä läheisyydessä liito-oravan asuttamien kartoitusruutujen osuus kunkin peruskartan alueella tarkastetuista ruuduista on 20-35 %. Tämän mukaisesti kaivosalueen välittömässä läheisyydessä on selvitysten mukaan 2-4 kpl liito-oravan asuttamaa aluetta / 9 ha. Lukuja voidaan pitää korkeana, verrattaessa maan keskiarvoon, joka on 10,3 % ja 1 kpl / 9ha.

Huomionarvoista on myös se, että liito-orava on asuttanut laajan alueen etenkin kaivokselta lounaaseen. Havaintoja on tehty myös hankkeen etelä- ja kaakkoispuolelta.

Kaivoshankkeen lähimmillä Natura 2000- kohteilla Talvivaarassa ja Losonvaarassa esiintyy liito-oravia. Myös monelta muulta Kainuun Natura 2000- ohjelman kohteelta on tehty havaintoja liito-oravasta.

Kaivosaluetta lähimmät liito-oravaselvitykset on tehty Kajaanin kaupungin keskustajaman alueelta vuonna 2003 ja Sotkamon Vuokatinvaarasta vuonna 2001. Kummassakin selvityksessä voitiin rajata liito-oravan käyttämiä ydinalueita.

Talvivaara Projekti Oy on kaivoksen liito-oravakartoituksen perusteella toteuttanut biokasaliuotukseen perustuvan toteutuksen suunnitelman muutokset siten, että liito-oravan elinalue voidaan suojella parhaalla mahdollisella tavalla. Suunnittelussa on otettu huomioon erityisesti liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat, jotka pyritään säilyttämään luonnontilaisina. Hankkeen vaikuttaessa negatiivisesti lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin, suoritetaan tarpeellisia lieventämis-toimenpiteitä, kuten jättämällä alueelle mahdollisuuksien mukaan riittävästi puustoa liito-oravan kulkuyhteyksien turvaamiseksi.

Liito-oravan kolmen lisääntymis- ja levähdyspaikan mahdollisella hävittämisellä sekä kolmen mahdollisella heikentämisellä ei ole lajin kannan kokonaismäärään nähden vaikutuksia. Liito-oravan alueellisesta runsaudesta esitettyjen selvitysten perusteella kaivoshankkeen välittömässä läheisyydessä sekä laajemminkin maakunnassa on runsaasti liito-oravaesiintymiä ja lajille sopivaa kuusivaltaista sekametsää. Kaivoshankkeen vaikutus liito-oravalle on näin ollen paikallisesti ja alueellisesti vähäinen.

3) Erittäin tärkeä yleisen edun kannalta pakottava syy

Talvivaaran kaivos on toteutuessaan kansainvälisesti merkittävä nikkelin tuottaja. Teknistaloudellisten selvitysten perusteella nikkelin vuosituotannoksi on arvioitu yli 30 000 tonnia, mikä toteutuessaan tekisi kaivoksesta Euroopan suurimman nikkelin tuottajan. Tunnetulla malmimäärällä kaivoksen elinajaksi on arvioitu 25 vuotta.

Suuren koon ohella Talvivaaran esiintymien arvoa kansainvälisesti lisää edelleen se, että hyödyntämättömiä sulfidisia nikkeliesiintymiä on koko maailmassa hyvin vähän.

Kaivoshanke tulee toimintansa ajan työllistämään suoraan noin 400 henkilöä. Rakentamisaikana työtä tarjoutuu yli 3 000 henkilötyövuoden verran. Tämän lisäksi kerrannaisvaikutukset arvioidaan 2-3- kertaiseksi. Kainuun alueella, jossa työttömyysaste on noin 18 % ja elinkeinotoiminta on vähäistä muuhun maahan verrattuna, Talvivaaran kaivoshankkeen positiiviset vaikutukset Kainuun alue- ja kuntatalouteen ovat poikkeuksellisen mittavat.

4) Uudelleensijoittaminen

Liito-oravalle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia lievennetään pyydystämällä rakennettavien alueiden liito-oravat ja siirtämällä ne lähialueiden tunnetuille liito-oravan elinympäristöiksi soveltuville alueille. Elinympäristöt ovat riittävän lukuisat ja laajat turvaamaan lajin kantojen säilymisen pitkällä aikavälillä.

Hakija perustelee liito-oravayksilöiden uudelleensijoittamista mm. sillä, että Suomessa eikä muuallakaan maailmassa ilmeisesti ole tehty selvityksiä liito-oravan uudelleensijoittamiseen liittyen.

Yhteenveto

Hakijan mukaan poikkeamisluvan edellytykset ovat olemassa, koska hankkeelle ei ole olemassa muuta tyydyttävää ratkaisua ja poikkeaminen ei haittaa kyseisen lajin suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella. Lisäksi hakijan mukaan poikkeamisluvan myöntämistä puoltavat luontodirektiivin 16 artiklan 1 c kohdan mukaisten kriteerien täyttyminen eli erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavat syyt, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt. Lisäksi d kohta eli uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoituksessa ja näiden kannalta tarvittavien toimenpiteiden vuoksi puoltaa hakijan mukaan myös poikkeamisluvan myöntämistä.

YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Kainuun ympäristökeskus myöntää Talvivaara Projekti Oy:lle hakemuksen mukaisen luvan poiketa luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin mukaisesta liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskevasta hävittämis- ja heikentämiskiellosta seuraavassa muodossa:

Hakemuksen esiintymät

Kainuun ympäristökeskus katsoo, että hakemuksen esiintymien 1 ja 2 osalta ei ole enää tarvetta poiketa 49 § 1 momentin mukaisesta kiellosta, koska niillä havaitut ja paikannetut lisääntymis- tai levähdyspaikat on todettu hävitetyiksi.

Esiintymään 6 kohdistuvat toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että ne eivät suoranaisesti kohdistu liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkaan ja uhkaa hävittää tai heikentää sitä, vaan sekundäärisesti veden korkeuden säännöstelyn kautta mahdollisesti vähitellen muuttavat vesistöön rajoittuvaa kasvillisuustyyppiä ja siten mahdollisesti korkeintaan supistavat siltä osin liito-oravan elinpiiriinään käyttämää aluetta. Selvityksissä todetut mahdolliset lisääntymis- tai levähdyspaikat sijaitsevat n 60 metriä rannasta ja ovat tulevan säännöstelyrajan yläpuolella. Ympäristökeskus katsoo, että kyseessä ei ole lisääntymis- tai levähdyspaikan hävittäminen tai heikentäminen. Tältä osin poikkeamista 49 §:n 1 momentin kiellosta ei olisi edes tarvinnut hakea.

Hakemuksen esiintymien lisääntymis- ja levähdyspaikat

Kainuun ympäristökeskus katsoo, että lupa voidaan myöntää tässä tapauksessa myös esiintymän hävittämiseen tai heikentämiseen, vaikka 49 §:n 1 momentti rajaa asian suppeammin lisääntymis- tai levähdyspaikan käsitteeseen. Hakemuksen mukaisilla esiintymillä 3,4 ja 5 on lupahakemuksen käsittelyyn liittyvissä maastotarkastuksissa havaittu oravan risupesä, joita liito-orava yleisesti käyttää lisääntymis- tai levähdyspaikkoinaan kolojen ohella tai puuttuessa. Täten voidaan katsoa, että esiintymärajausten sisällä on mahdollisia lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Liito-oravien pyydystäminen ja uudelleensijoittaminen

Tässä päätöksessä ei käsitellä hakemuksessa esitettyä liito-oravan pyydystämistä ja uudelleensijoittamismenettelyä. Toimenpide vaatii poikkeamisluvan luonnon-suojelulain 49 §:n 2 momentin mukaisesta kiellosta.

1. Lupa on voimassa 31.12.2010 saakka.
2. Puuston poistoa tai muita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävittäviä tai heikentäviä töitä ei saa tehdä liito-oravan lisääntymisaikana 15.3.-31.7.
3. Ennen puiden kaatamista on kultakin esiintymältä selvitettävä oravan risupesien sijainti ja se, ovatko ne parhaillaan liito-oravan käyttämiä. Näin varmistetaan se, että niitä mahdollisesti lisääntymis- tai levähdyspaikkana käyttävä liito-orava ei tuhoudu puiden kaatamisen yhteydessä, vaan pääsee hakemuksessa esitetyn mukaisesti siirtymään pois hakattavalta alueelta.
4. Kohdan 2 mukaisten töiden aloittamisesta on tehtävä ilmoitus Kainuun ympäristökeskukselle 14 vuorokautta ennen niiden aloittamista.

Luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin mukaan liito-oravan, joka on luontodirektiivin liitteen IV (a) tarkoittama eläinlaji, lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Alueellinen ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa kiellosta luontodirektiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla. Poikkeus voidaan myöntää jos:

- 1) Muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole.
- 2) Lajin suojelutilanne säilyy suotuisana.
- 3) Poikkeuksen perusteena on jokin seuraavista syistä
 - a) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen tai luontotyyppin säilyttäminen
 - b) erityisen merkittävän vahingon, joka koskee viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta, ehkäiseminen
 - c) kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskeva tai muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy, mukaan lukien sosiaalinen ja taloudellinen syy, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle
 - d) näiden lajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoituksessa ja näiden kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen
 - e) salliakseen tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti liitteessä IV olevien lajien yksilöiden ottamisen ja hallussapidon kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.

Poikkeamisluvan myöntämisen edellytykset ovat olemassa, koska hakemus ja sen perustana olevat selvitykset osoittavat, ettei hankkeelle ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Vaihtoehtoinen autoklaaviliuotus olisi liito-oravalle edullisempi vaihtoehto siinä mielessä, että lisääntymis- ja levähdyspaikkoja jäisi suoraan toimintojen alle tai sen välittömään vaikutuspiiriin vähemmän kuin biokasaliuotuksessa. Toisaalta autoklaaviliuotuksessa kaivos rakennettaisiin varsin nopeasti täyteen mittaansa ja sen aiheuttama muutos ympäristöön toteutuisi muutamassa vuodessa. Biokasaliuotuksessa toiminta kasvaa hitaammin. Alueen maanrakentaminen jakaantuu yhteensä yli 10 vuoden ajalle, millä on huomattava lieventävä vaikutus alueen liito-oravakannan sopeutumiseen muuttuvassa elinympäristössään.

Toiminnan vaiheittainen laajeneminen mahdollistaa esitettyjen lieventämistoimenpiteiden tehokkaan toteuttamisen. Haitallisia vaikutuksia voidaan paremmin lieventää biokasaliuotusvaihtoehdossa mm. antamalla liito-oraville mahdollisuus siirtyä rakennettavilta alueilta pois jo rakennusvaiheen metsätöiden yhteydessä. Lieventämistoimenpiteisiin kuuluu myös mm. jättää liito-oraville riittävät kulkuyhteydet ympäröiviin metsiin. Kulkuyhteydet turvataan esimerkiksi rakentamalla tiet, rautatie ja sähkölinja riittävän kapeaksi liito-oravan kulkupaikkojen kohdalta. Samoin sivukivikasat ja toimintaa palvelevat rakenteet on suunniteltu siten, että haitalliset vaikutukset liito-oravalle ovat mahdollisimman vähäiset.

Vuonna 200 valmistuneen ympäristöministeriön teettämän valtakunnallisen selvityksen mukaan Suomessa arvioidaan olevan 143 000 liito-oravanaarasta. Kainuun maakunnan kannanarvio on 3 200 naarasta. Kaivoksen ympäristön lii-

to-oravakantaa ei ole erikseen selvitetty. Kainuun vaarajakson, johon Talvivaaran kaivoksen alue kuuluu, liito-oravakanta näyttäisi kuitenkin suhteellisen vankalta, sillä laji on todettu useimmissa kunnissa viime vuosina tehdyissä maankäytön-suunnittelua palvelevissa liito-oravaselvityksissä. Kajaanin kaupungin liito-oravaselvitys ja Talvivaaran kaivoshankkeen ympäristövaikutusarviointiin liittyvät liito-oravaselvitykset erityisesti osoittavat, että sopivissa kuusivaltaisissa sekametsissä laji esiintyy varsin yleisesti. Liito-oravan kannalta kaivosalueelta itään jäävä Vuokatin vaarajakso on luonnonolosuhteiltaan erityisen sopivaa liito-oravan elinympäristöksi. Kaivosalueeltakin havaituista esiintymistä tai potentiaalisista esiintymistä huomattava osa säilyy kaivostoiminnasta huolimatta liito-oravan esiintymisen kannalta sopivina. Kaivoksen toteuttaminen hävittäisi enimmillään kahden liito-oravanaaraan lisääntymis- ja levähdyspaikat. Esiintymiä 3 ja 4 voidaan pitää saman naaraan elinpiiriin kuuluvina alueina. Esiintymien välissä havaittu lisääntymis- tai levähdyspaikka pöntössä kuuluu todennäköisimmin elinpiirillä elävälle naaraalle. Esiintymä 5 on eri naaraan elinpiirin alueella, koska on selvästi niistä erillään. Poikkeamisluvan myöntäminen hankkeelle ei siten haittaa liito-oravan suojelutason säilymistä suotuisana paikallisesti, alueellisesti eikä valtakunnallisesti.

Hanke täyttää luontodirektiivin 16 artiklan 1 c kohdan mukaiset kriteerit. Talvivaaran kaivos on toteutuessaan kansainvälisesti merkittävä nikkelin tuottaja. Laajimmassa tuotantovaihtoehdossa kaivos tulisi olemaan Euroopan suurin nikkelin tuottaja. Talvivaaran kansainvälistä arvoa lisää edelleen se, että hyödyntämättömiä sulfidisia nikkeliyesiintymiä on koko maailmassa hyvin vähän. Kaivoshanke tulee toteutuessaan olemaan merkittävä työllistäjä sekä suoraan että välillisesti. Myönteiset työvoimavaikutukset keskittyvät pääosin lähikuntien Sotkamon ja Kajaanin seudulle. Työllisyysvaikutukset Kainuun maakunnan alueelle ovat huomattavat, kun otetaan huomioon alueen nykyinen huono työllisyys-tilanne. Hankkeen positiiviset vaikutukset myös Kainuun alue- ja kuntatalouteen ovat huomattavat. Kaivoksen avaamisella olisi siten erittäin merkittävät myönteiset taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset Kainuun maakunnassa ja laajemmaltikin yhteiskunnassa.

SOVELLETUT LAINKOHDAT

Luonnonsuojelulaki 49 § 1 ja 3 momentti

Luontodirektiivi (92/43/ETY) artikla 16, liite IV (a)

Ympäristöministeriön asetus N:o 1237 (17.12.2003) alueellisten ympäristökeskusten maksullisista suoritteista

• MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Oulun hallinto-oikeuteen.
Valitusosoitus on liitteenä.

Osastopäällikkö
Yli-insinööri

Kari Pehkonen

Ylitarkastaja

Jouko Saastamoinen

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös Hakijalle

Suoritemaksu 80 €

TIEDOKSI Ympäristöministeriö
Sotkamon kunta
Kajaanin kaupunki
Kainuun luonnonsuojelupiiri
Sotkamon luonnonsuojeluyhdistys

1

2

3

17.11.2010

ASIA

Jatkoaikahakemus liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä ja heikentämistä koskevaan Kainuun ympäristökeskuksen 27.6.2006 myöntämään poikkeamislupaan (Dnro KAI-2006-L-76-254)

HAKIJA

Talvivaara Sotkamo Oy

Talvivaarantie 66

88120 Tuhkakylä

ASIAN KÄSITTELY

Hakemuksen vireille tulo 12.7.2010

HAKEMUS

Talvivaara Sotkamo Oy hakee Kainuun ympäristökeskuksen 27.6.2006 myöntämälle poikkeamislupalle 10 vuoden jatkoaikaa luvassa mainittujen esiintymien 4-6 hävittämiseksi tai heikentämiseksi.

Luvassa mainittu esiintymä 3 on hävitetty ja siitä on tehty ilmoitus Kainuun ympäristökeskukselle 30.7.2007.

YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Kainuun ympäristökeskus myöntää Talvivaara Sotkamo Oy:lle hakemuksen mukaisesti jatkoaikaa tarvittaessa heikentää tai hävittää edellisessä päätöksessä mainittuja esiintymiä 4-6 seuraavin ehdoin:

Lupa on voimassa 31.12.2020 saakka.

Puuston poistoa tai muita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja hävittäviä tai heikentäviä töitä ei saa tehdä liito-oravan lisääntymisaikana 15.3.-31.7.

Ennen puiden kaatamista on kultakin esiintymältä selvitettävä oravan risupesien sijainti ja se, ovatko ne parhaillaan liito-oravan käyttämiä. Näin varmistetaan se, että niitä mahdollisesti lisääntymis- tai levähdyspaikkana käytävä liito-orava ei tuhoudu puiden kaatamisen yhteydessä, vaan pääsee hakemuksessa esitetyn mukaisesti siirtymään pois hakattavalta alueelta.

Kainuun ympäristökeskukselle on tehtävä ilmoitus 14 vuorokautta ennen toimenpiteiden aloittamista.

PERUSTELUT

Luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin mukaan liito-oravan, joka on luontodirektiivin liitteen IV (a) tarkoittama eläinlaji, lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Alueellinen ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa kiellosta luontodirektiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla. Poikkeus voidaan myöntää jos:

- 1) Muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole.
- 2) Lajin suojelutilanne säilyy suotuisana.
- 3) Poikkeamisen perusteena on erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy, mukaan lukien sosiaalinen ja taloudellinen syy

Poikkeamisluvan jatkamisen edellytykset ovat olemassa, koska kaivos on toimintavaiheessa eikä hankkeelle ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Kaivoshankkeen toteuttamisaikataulusta johtuvista syistä, edellisen luvan voimassaoloaikana ei ole ollut tarvetta ulottaa metsän käsittelytoimia kaikille luvan tarkoittamille liito-oravan esiintymien alueille.

SOVELLETUT LAINKOHDAT

Luonnonsuojelulaki 49 § 1 ja 3 momentti

Luontodirektiivi (92/43/ETY) artikla 16, liite IV (a)

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Oulun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Yksikön päällikkö

Kari Pehkonen

Yli-insinööri

Ylitarkastaja

Jouko Saastamoinen